

Emmeloord, 12 september 2023.

Onderwerp

Rekenkameronderzoek Samenwerking in Flevoland onder de nieuwe Omgevingswet

Advies raadscommissie

[...]

Aan de raad.

Status: ter besluitvorming

Voorgesteld besluit

1. De conclusies van het rapport te onderschrijven en de gedane aanbevelingen over te nemen.

Doelstelling

Dit rapport van de rekenkamer bespreekt de uitkomsten van een onderzoek naar wat de Omgevingswet gaat betekenen voor de interbestuurlijke samenwerking in Flevoland. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de rekenkamers van de provincie Flevoland,¹ het Waterschap Zuiderzeeland en de gemeenten Almere, Dronten, Lelystad en Noordoostpolder. Uitgangsvraag van het onderzoek is: hoe gaan de drie bestuurslagen in Flevoland – provincie, gemeenten en waterschap – na de inwerkingtreding van de Omgevingswet gezamenlijk oplossingen vinden voor complexe vraagstukken die de inrichting van de leefomgeving raken? Die vraag is relevant, want de Omgevingswet schrijft voor dat alle decentrale bestuursorganen in een regio bij het afhandelen van omgevingsvergunningen met elkaar gaan samenwerken als één overheid. Dit betekent dat de overheden ieder over de muren van hun eigen taken moeten gaan kijken en hun beleid voor de fysieke leefomgeving op elkaar moeten afstemmen.

Inleiding

Rekenkamerrapporten zijn er om de controlerende rol van de gemeenteraad te versterken en het beleid en bestuur van de gemeente Noordoostpolder te helpen verbeteren. Dat vraagt van alle betrokkenen een kritische, onderzoekende en lerende houding. Voorgesteld wordt de gedane aanbevelingen, zoals deze in het raadsvoorstel staan beschreven en nader zijn gespecificeerd, over te nemen.

Argumenten

1.1. Op basis van documenten en gesprekken zijn in het onderzoek de volgende vijf conclusies getrokken:

1. De overheden in Flevoland hebben veel werk verzet om de eigen organisatie voor te bereiden op de inwerkingtreding van de Omgevingswet.
2. De op samenwerking gerichte cultuur in Flevoland vormt een goede basis voor de aanpak van interbestuurlijke vraagstukken.
3. De overheden in Flevoland beseffen dat samenwerking nodig is, maar hebben niettemin behoefte aan autonomie en behoud van zeggenschap bij de beoordeling van vergunningaanvragen.
4. De regionale afstemming op ambtelijk en bestuurlijk niveau is in Flevoland nog niet ingebed in een formele samenwerkingsstructuur. De uitkomsten van de huidige samenwerking worden niet structureel gedeeld met de (volks)vertegenwoordigende gremia.
5. De verschillende (volks)vertegenwoordigingen binnen de Flevolandse regio staan niet structureel met elkaar in verbinding.

2.1 Op basis van de bevindingen en conclusies doet de rekenkamer de volgende vier aanbevelingen aan zowel het college en als de gemeenteraad.

¹ De rekenkamerfunctie van de provincie Flevoland is ondergebracht bij de Randstedelijke Rekenkamer.

Aanbevelingen aan de gemeenteraad en college

1. *Ontwikkel een gedeelde sturingsfilosofie voor de overheden in Flevoland, aan de hand van de opgaven waar de regio voor staat.*
De verschillende overheden in Flevoland hebben een uitgesproken positieve houding ten aanzien van samenwerken. De feitelijke samenwerking tussen de overheden biedt vooralsnog nog geen waarborg dat er ook gezamenlijk inhoudelijke beleidskeuzes worden gemaakt. De Flevolandse overheden zullen onder de Omgevingswet bij onderwerpen die de fysieke leefomgeving raken, hun belangen meer in gezamenlijkheid moeten gaan afwegen. Een gedeelde sturingsfilosofie kan daarbij als kompas dienen. Het gesprek over zo'n gedeelde sturingsfilosofie kan worden gevoerd aan de hand van de huidige wijze van samenwerken bij regionale vraagstukken. Daarbij zullen ook afspraken moeten worden gemaakt over hoe de (volks)vertegenwoordigingen worden geïnformeerd en hoe zij bij de besluitvorming over vergunningaanvragen worden betrokken.
2. *Faciliteer structurele afstemming tussen de Flevolandse (volks)vertegenwoordigers.*
Een randvoorwaarde voor het realiseren van gecoördineerde besluitvorming over complexe interbestuurlijke vraagstukken is dat de (volks)vertegenwoordigers van de Flevolandse bestuursorganen op regelmatige basis met elkaar in contact staan. Structurele afstemming tussen (volks)vertegenwoordigers is te faciliteren door bijvoorbeeld het instellen van een regionaal platform voor (volks)vertegenwoordigers.
3. *Zorg voor regie op de regionale werkafspraken over toetsing van vergunningaanvragen.*
De overheden moeten de omslag maken van een toetsende rol naar een adviserende rol, gericht op het van de grond krijgen van de initiatieven waarvoor een vergunning is aangevraagd. Hier ligt een gezamenlijke opgave voor de deelnemende overheden om naast het toewerken naar een gedeelde sturingsfilosofie, ook de onderlinge samenwerking regelmatig te evalueren en te monitoren. Dit is te realiseren door een gezamenlijke regierol te creëren vanuit bijvoorbeeld het Platform Omgevingswet.
4. *Maak heldere afspraken over crisisbeheersing rond interbestuurlijke vraagstukken, met aandacht voor de risico's die spelen bij de inzet van de instrumenten 'advies' en 'advies met instemming'.*
Voor een goed verloop van interbestuurlijke samenwerking is het belangrijk dat duidelijk vastligt wat er bij de afhandeling van complexe vraagstukken wordt verwacht van bestuurders, ambtelijk apparaat en (volks)vertegenwoordigers. Bij 'schurende' standpunten is crisisbeheersing van belang. Er moet daarom een gedeeld escalatiemodel zijn dat in zulke situaties kan worden gevolgd. Situaties waarin standpunten 'schuren' worden doorgaans het gemakkelijkst opgelost wanneer de betrokken partijen niet onverbiddelijk vasthouden aan de eigen uitgangspunten. Wij voorzien dat, als de Flevolandse overheden hun bindend adviesrecht c.q. advies- en instemmingsrecht gaan inzetten bij grote aantallen interbestuurlijke kwesties, het besluitvormingstraject meer tijd in beslag zal nemen, waardoor uiteindelijk de beslistermijnen uit de Omgevingswet in het gedrang kunnen komen. Wij bevelen daarom aan dat de betrokken overheden de impact van deze lokale instrumenten samen bekijken en waar mogelijk het gebruik ervan herzien in het licht van de hier geschetste risico's.

Kanttekeningen

Geen

Planning/uitvoering

In de beeldvormende behandeling op 20 september 2023 krijgt u gelegenheid de opstellers van het rapport vragen te stellen. Op 31 oktober 2023 is vervolgens de oordeelsvormende bespreking tussen commissie en college. Tijdens de raadsvergadering van 13 november 2023 dient u zich uit te spreken over de conclusies en aanbevelingen. Voorgesteld wordt de conclusies te onderschrijven en de gedane aanbevelingen, zoals deze in het raadsvoorstel staan beschreven, over te nemen.

Bijlagen

Het rapport Samenwerking in Flevoland onder de nieuwe Omgevingswet.

Rekenkamer Noordoostpolder.

Steller : Esther Fogl (secretaris rekenkamer); 06 30 92 69 65; Esther.fogl@mac.com

De raad van de gemeente Noordoostpolder,
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 12 september 2023, no. 23.0001034;
gelet op artikel 81 Gemeentewet;

B E S L U I T:

1. De conclusies van het rapport te onderschrijven en de gedane aanbevelingen over te nemen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 13 november 2023.
De griffier, de voorzitter,